

9.4.2018

EOAK/4997/2017

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Tapio Rätty

HUOLIMATON MENETTELY TAKAISINPERINTÄASIASSA

1 KANTELU

Arvostelitte Kansaneläkelaitoksen menettelyä toimeentulotukea koskevassa asiassa. Viittasitte kirjoituksissanne antamaani ratkaisuun (2.8.2017, EOAK/3305/2017). Kerroitte, että Kela on jatkanut kohdallanne takaisinperintämenettelyä, vaikka se oli aikaisemmin antamassaan selvityksessä ilmoittanut, että asiassa käynnistetään perinnän lopettamisharkinta.

Kansaneläkelaitos on tätä asiaa koskevassa selvityksessään ilmoittanut, että asiassa on tapahtunut virhe. Kelan selvityksen mukaan ”Kelassa tapahtuneen käsittelyvirheen vuoksi, 9.6.2017 vireille laitettua perinnän lopetusharkintaa koskevaa työtä ei ole käsitelty koko perinnän lopettamisen osalta, vaan vain etuuksien välisen kuittaamisen lopettaminen on tutkittu.”

Edelleen selvityksen mukaan Teille on virheellisesti lähetetty 9.8. ja 24.8.2017 päivätyt maksukehotukset peruspäivärahaetuudesta. Kela on pahoitellut Teille virheestä aiheutunutta kohtuutonta haittaa.

Kelan selvityksen mukaan peruspäiväraha-, opintotuki- ja vanhempainrahaetuuksiin on 25.9.2017 laitettu uudelleen vireille perinnän lopettamisharkintaa koskevat asiat. Lopettamisharkinnan käsittely on tämän selvityksen mukaan vielä kesken ja Teille lähetetään ratkaisusta valituskelpoinen päätös. Tästä päätöksestä Teillä on mahdollisuus erikseen hakea muutosta.

Saamani selvityksen mukaan Kansaneläkelaitos on toiminut asiassa huolimattomasti ja sillä tavoin, että Teille on jäänyt perustellusti virheellinen käsitys siitä, millä tavoin Teidän tulee asiassa toimia. Totean, että Kelan tulee etuasioita käsitellessään ja erityisesti silloin, kun kysymys on viimesijaisen sosiaalihuoltoon kuuluvan toimeentulotuen myöntämisestä, meneteltävä korostetun huolellisesti.

Kelassa tapahtunut virhe on lähettämäni selvityspyynnön jälkeen sittemmin korjaantunut. Pidän huolestuttavana sitä, että virhe on havaittu vasta selvitettyä kantelijan uutta kirjoitusta.

Totean vielä tässä yhteydessä, että toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki, jolla toteutetaan myös perustuslain 19 §:ssä säädettyjä jokaiselle kuuluvia oikeuksia. Tämän takia harkittaessa takaisinperinnän jatkamisen edellytyksiä on kiinnitettävä huomioita myös siihen, että toimeentulotukiasiakkaan laissa säädettyt oikeudet toteutuvat. Selvää lisäksi on, että mikäli takaisinperinnästä ei luovuta tai sitä rajoiteta, on tällä merkitystä myös toimeentulotuen saamiseen. Mikäli henkilön ensisijaiset etuudet ovat takaisinperinnän kohteena ja Kela kuittaa tai perii pakkoperinnällä etuuksia, on tämä huomioitava toimeentulotukea määrätessä siten, että näitä takaisinperinnän kohteena olevia tuloja ja varoja ei voida ottaa huomioon henkilön käytettävissä olevina tuloina ja varoina. Tälläkin seikalla on mielestäni merkitystä arvioitaessa niitä edellytyksiä, joita takaisinperinnälle voidaan asettaa.

Koska asia on vireillä vielä Kansaneläkelaitoksessa ja koska asiassa tehtävään päätökseen voidaan hakea erikseen vielä muutosta, en tutki kirjoitusta sen vireilläolon vuoksi enemmälti.

Kiinnitän Kansaneläkelaitoksen huomiota kuitenkin edellä asioiden huolellisesta käsittelystä ja takaisinperinnän edellytyksistä toteamaani.